

Radne knjižice otišle u penziju

Radna knjižica koju imamo će i dalje služiti kao jedan od dokaza da je neko radio. Ona je i do sada nama služila kao jedan od dokaza, jer smo i staž i zaradu, da bismo kompletirali i utvrđivali penziju, bila putokaz gde je neko radio.

Od januara ove godine ponovo je pomeren rok za odlazak u penziju. Objasnite koje uslove od sada moraju ispuniti muškarci i žene da bi stekli uslov za odlazak u penziju?

- Ova nova reforma uslova za odlazak u penziju počela je 1. januara 2015. godine kada je podignuta starosna granica za odlazak u penziju za žene a s druge strane uvedena je i nova kategorija - prevremena starosna penzija. Što se tiče uslova za ostvarivanje prava na starosnu penziju žena u ovoj, 2016. godini, je 61 godina života i najmanje 15 godina staža. Znači - da bi neka žena sada mogla da ide u penziju mora da ima 61 godinu, a muškarac, kao što je bilo i prošle godine kada je podignut uslov za starosnu penziju za muškarce - i dalje je 65 godina života i 15 godina staža.

Osim kategorije starosne penzije, sada postoji i prevremena starosna penzija. O čemu se radi?

- Da bi žena ostvarila pravo na prevremenu starosnu penziju u 2016. godini, ona mora da ima 37 godina staža i najmanje 55 godina života, s tim što se penzija umanjuje za svaki mesec ranijeg odlaska u penziju pre 61 godine starosti za 0,34% a to umanjenje ne može biti veće od 20,4%. Za muškarce, u ovoj 2016. godini, uslov za prevremenu penziju je 40 godina staža i minimum 55 godina i osam meseci. I kod njih se iznos penzije umanjuje za svaki mesec ranijeg odlaska u penziju pre 65 godine života za 0,34%, odnosno maksimum 20,4%. Dakle, data je mogućnost da se može ranije ići u penziju, ali sa umanjenjem koje je trajno. Umanjenje se, po sada važećim propisima, ne skida kada žena napuni 61 a muškarac 65 godina, jer kod žena ide postepeno podizanje starosne granice na 65 godina života. To postepeno podizanje starosne granice kod žena važi i za odlazak u prevremenu starosnu penziju, dok se ne dostigne 40 godina staža, kao i kod muškaraca.

Kako se stiče pravo na porodičnu penziju?

- Kod porodične penzije treba praviti razliku da li pravo na porodičnu penziju imaju samo deca ili i udova. Što se tiče dece ona imaju pravo na porodičnu penziju do 15 godina života, bez obzira na to da li se školuju ili ne. Zakonodavac je obezbedio svakom detetu dok ne napuni 15 godina da ima pravo na porodičnu penziju. Nakon toga, do 20 godine života imaju i dalje pravo na nju, ako svake godine dostavljaju školsku potvrdu za važeću školsku godinu. S 20 godina prestaje pravo na porodičnu penziju, ako se pohađa srednja škola. Deca imaju pravo na penziju i do 26 godina života, ako pohađaju bilo koju visokoškolsku ustanovu. Takođe je uslov da se dostavlja svake godine važeća školska potvrda. To znači da oni koji pohađaju srednju školu ove 2015/2016 školske godine, imaju pravo na penziju do 31. avgusta 2016. godine a ko pohađa fakultet do 30. septembra 2016. godine. Takođe, dete ima pravo na porodičnu penziju, ako mu

se utvrdi trajna nesposobnost za samostalan život i rad, a to se odnosi i na period posle 26 godina starosti. Osim dece, pravo na porodičnu penziju imaju još i: udovica, udovac, maćeha, očuh, roditelji i usvojioci.

Koja ograničenja postoje kada udovica ili udovac želi da nasledi penziju bračnog partnera, odnosno kada imaju pravo na tu penziju, a kada ne?

- Udova stiče pravo na porodičnu penziju ukoliko u trenutku smrti supruga ima najmanje 52 godine i šest meseci života, s tim što kod udovica postoji i odloženi uslov. To znači da udova može steći pravo na porodičnu penziju ako napuni određene godine života, ako je u momentu smrti supruga imala 45 godina života. Ukoliko je u trenutku smrti supruga imala 45 godina, a nije imala decu, penziju će moći da koristi kad napuni 52 godine i šest meseci života. Dakle, udova može porodičnu penziju steći samostalno ili zajedno sa decom. Kada imamo slučaj da udova koja ne radi ostvaruje pravo na porodičnu penziju sa decom, tu nisu važne godine života, jer ona tada vrši roditeljsko pravo prema deci, bez obzira na godine života. Stiče pravo na porodičnu penziju zato što dete dostavlja potvrdu za svaku školsku godinu. Inače, osnovni član Zakona glasi da pravo na porodičnu penziju udova ima sa 53 godine života, a to znači da će od sledeće godine to biti te godine i važiće i ubuduće.

Pravo na porodičnu penziju ima i udovac, ali su uslovi nešto drugačiji. Prema važećim propisima, ove godine udovac stiče pravo na porodičnu penziju ukoliko u momentu smrti supruge ima 57 godina i šest meseci, ili da ima decu koja se školuju a da on vrši roditeljsko pravo prema njima. Naredne godine ta granica iznosiće 58 godina života i nije predviđeno dalje povećavanje. I udova i udovac imaju pravo na porodičnu penziju ukoliko im je utvrđeno da su trajno nesposobni za rad, izlaze na invalidsku komisiju koja to utvrđuje. Uslov za porodičnu penziju je da su bili u braku što se dokazuje izvodom iz knjige venčanih izdatim posle smrti umrlog, a ako je razlika u godinama velika između udovca i umrle i obrnuto i nemaju zajedničku decu, moraju biti u braku najmanje dve godine. To je način da se spreče zloupotrebe. Pravo na porodičnu penziju imaju i razvedeni, ukoliko je sudskom presudom dosuđeno izdržavanje nekadašnjem bivšem drugu, što se dokazuje sudskom presudom. Ukoliko pravo na penziju imaju i bračni drug i razvedeni bračni drug, isplaćuje se jedna penzija, ali se deli na pola, i jednom i drugom partneru koji ostvaruje pravo na nju, jednak iznos.

Kada je reč o poljoprivrednim penzijama, na šta bi građani trebalo da obrate pažnju?

- Poljoprivredne penzije se za sada stiču samo po godinama života, jer je obavezno poljoprivredno osiguranje počelo 1.1.1986. godine. To znači da još nismo stigli dotle da bi neko imao pravo na penziju samo na osnovu poljoprivrednog osiguranja, čak ni na prevremenu starosnu penziju. Većinom, oni koji imaju osiguranje samo po osnovu poljoprivrede, i muškarci i žene, stiču pravo na odlazak sa 65 odnosno sa 61 godinom života, pod uslovom da imaju uplaćeno minimum 15 godina staža. Uslov je da se dostavi poresko uverenje iz kojeg će se utvrditi da su plaćeni doprinosi za minimum 15 godina. Bez obzira da li su platili ili ne, njima prestaje obaveza plaćanja penzijskog osiguranja po osnovu poljoprivrede kada napune žene 61, a muškarci 65 godina života. Kod poljoprivrednika je data ta mogućnost da za one doprinose koje nije isplatio, može mu se odbijati od penzije, do 1/3 za uplatu doprinosa. Kad se na taj način izmire neuplaćeni doprinosi onda se ponovo određuje visina penzije s tim uplaćenim doprinosima. U praksi imamo veći broj onih koji su u poljoprivredu ušli da bi pokrili onaj staž koji im je nedostajao, kada su ostali bez posla. Oni koji su imali zemlju, ušli su u

Napisao Violeta Jovanov Peštanac
ponedeljak, 08 februar 2016 16:35

poljoprivredno osiguranje da bi doplatili onaj staž koji im nedostaje do uslova za penziju. Važno je naglasiti da je minimum $\frac{1}{2}$ hektara, ukoliko neko želi da pređe na poljoprivredno osiguranje, a ono može prestati samo ostvarivanjem prava na penziju ili zasnivanjem radnog odnosa ili zbog početka obavljanja samostalne delatnosti. Bitno je istaći, da nakon prestanka radnog odnosa ili obavljanja samostalne delatnosti, u koju su ušli iz poljoprivrednog osiguranja, imaju obavezu da nastave da uplaćuju doprinose, jer automatski ponovo potpadaju pod poljoprivredno osiguranje. Tako je regulisano Zakonom, a mnogi ljudi to ne znaju.

S obzirom da radna knjižica nije više neophodan dokument u Srbiji, šta to znači za PIO fond? Da objasnimo čemu će građanima služiti stare radne knjižice i na koji način će se sada voditi evidencija o stažu.

- Prema Zakonu o radu 1.1.2016. godine prestao je da važi Pravilnik o radnoj knjižici a to znači da radne knjižice više neće izdavati zvaničan organ koji ih je do sada overavao i izdavao. Međutim, ranije izdate radne knjižice nastavljaju da se koriste kao javne isprave i ne smeju se uništavati, a podaci upisani u njih mogu da služe kao dokaz za ostvarivanje prava iz radnog odnosa i bilo koji drugih prava. Radna knjižica koju imamo će i dalje služiti kao jedan od dokaza da je neko radio. Ona je i do sada nama služila kao jedan od dokaza, jer smo i staž i zaradu, da bismo kompletirali i utvrđivali penziju, bila putokaz gde je neko radio. Staž i zarada su se utvrđivali i određivala penzija, na osnovu podataka registrovanih u matičnoj evidenciji PIO fonda. Dakle, čak i kad imate upisano u radnu knjižicu staž, ali vam poslodavac nije uplatio doprinose i nije predao obrazac M4, taj upis u radnu knjižicu ničemu ne vredi. Ono što je registrovano u matičnoj evidenciji PIO fonda je validno, jer je svaki poslodavac obavezan da podnese prijavu na osiguranje, odjavu sa osiguranja i da podnese M4 obrazac u zakonom predviđenim rokovima. Sada imamo i Centralni registar socijalnog osiguranja gde je svaki poslodavac obavezan da registruje ili da podnese PIO fondu i Fondu za zdravstvo da se registruje prijava i odjava na osiguranje, a isto tako svaki poslodavac može dobiti karticu Centralnog registra i da sam pristupi portalu centralnog registra i da za svoje radnike registruje prijavu i odjavu, tako da će podaci o kretanju zaposlenja na centralnom registru biti ti koji će se koristiti i koji će biti dokaz o radnom angažovanju i stažu. Sve više poslodavaca sami rade prijave i odjave za radnike na portalu Centralnog registra s karticom koja glasi na ime i prezime. Na portalu se uvek vidi ko je podatke uneo, čime se sprečava zloupotreba. S druge strane, poslodavac kad prijavljuje da dobije karticu, mora da ovlasti nekoga na ime, da prijavi ime, prezime, JMBG uz opis šta će to lice raditi. Sve je više poslodavaca koji koriste ovu mogućnost, bilo da sami unose podatke, ili ovlaste nekog radnika za taj posao, a u PIO fond dolaze u izuzetnim slučajevima. Takođe, i knjigovodstvene agencije imaju kartice za unos podataka za svoje klijente.

Kako građani mogu da ostvare uvid u lične podatke?

- Građani svakog dana mogu da dođu kod nas u PIO fond. Mi svakog dana imamo dežurnog pravnika, koji može dati informacije. Dovoljna je lična karta i lični dolazak. Inače, svako može podneti zahtev PIO fondu, da dobije PIN kod za ulazak u bazu podataka i kod kuće, sa svog računara može da pristupa svojim podacima u našoj bazi i da prati da li ga je i kada poslodavac prijavio, odjavio... Uveli smo i praksu da svakog četvrtka građani mogu doći kod mene, kao direktorke, ukoliko imaju neke nejasnoće. Dovoljno je samo da zakažu termin kod sekretarice. Savetujem svim građanima da povremeno proveravaju svoje podatke u evidenciji, posebno ako imaju dve do tri godine do penzije, kako bi na vreme saznali da li im neki podaci nedostaju i

Intervju: Saša Drčelić, DIREKTORKA FILIJALE PIO FONDA U PANČEVU

Napisao Violeta Jovanov Peštanac
ponedeljak, 08 februar 2016 16:35

kako bi se na vreme ti podaci pribavili i uneli u bazu podataka.